

DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE
HUMANITĀRĀ FAKULTĀTE

VALODA – 2011

*Valoda dažādu
kultūru kontekstā*

Zinātnisko rakstu krājums
XXI

DAUGAVPILS UNIVERSITĀTES
AKADĒMISKAIS APGĀDS "SAULE"
2011

VALODA – 2011. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Zinātnisko rakstu krājums XXI. Daugavpils: Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds “Saule”, 2011. 440 lpp.

Rakstu krājumā “**Valoda – 2011. Valoda dažādu kultūru kontekstā**” apkopoti zinātniskie raksti, kuros atspoguļoti Humanitārās fakultātes XXI zinātnisko lasījumu referātu materiāli.

Krājumā iekļauti raksti par latviešu, lietuviešu, krievu, angļu, vācu u.c. valodas dažādu līmeņu parādībām: diahroniskie, areālie, sinhroniskie un kontrastīvie pētījumi, tulkošanas, lingvokulturoloģiskie un sociolingvistiskie jautājumi.

Visus iesniegtos rakstus novērtē un akceptē recenzenti.

Redakcijas kolēģija

Ludmila BOGDANOVA (Maskavas Valsts universitāte), Dirks BALDESS (Zārlandes Universitāte), Alvīds BUTKUS (Vītauta Dižā Universitāte), Ina DRUVIETE (Latvijas Universitāte), Zaiga IKERE (Daugavpils Universitāte), Nataļja JUNDINA (Daugavpils Universitāte), Genovaite KAČUŠKIENE (Šauļu Universitāte), Jelizaveta Kostandi (Tartu Universitāte), Anatolijs KUZŅECOVŠ (Daugavpils Universitāte), Valentīna MASLOVA (Vitebskas Valsts universitāte), Vilma ŠAUDIŅA (Daugavpils Universitāte).

Atbildīgā redaktore

Svetlana POLKOVŅIKOVA (Daugavpils Universitāte).

Redakcijas adrese

Humanitārā fakultāte
Vienības ielā 13
Daugavpils, LV-5400
e-pasts hf@du.lv

ISSN 1691-6042

ISBN 978-9984-14-553-2

© Daugavpils Universitāte, 2011

LANGUAGE 2011. Language in Various Cultural Contexts. Collection of scientific articles XXI. Daugavpils: Daugavpils University Academic Press “Saule”, 2011. 440 p.

“Language 2011. Language in Various Cultural Contexts” contains research articles that were presented at the XXIst Scientific Readings of the Faculty of the Humanities.

This selection is devoted to phenomena of various levels in Latvian, Lithuanian, Russian, English, German etc. languages, and represents works in diachronic, areal, synchronic and contrastive linguistics. It also includes the issues on the research carried out into lingvo-cultural and sociolinguistic fields.

All articles are submitted and assessed by our referees before being accepted for publication.

Editorial Board

Ludmila BOGDANOVA (Lomonosov Moscow state University), Dirk BALDES (Saarbrücken Universität des Saarlands), Alvydas BUTKUS (Vytautas Magnus University), Ina DRUVIETE (Latvian University), Zaiga IKERE (Daugavpils University), Natalja JUNDINA (Daugavpils University), Genovaitė KAČIUŠKIENĖ (Šiauliai University), Elizaveta Kostandi (Tartu University), Anatoly KUZNECOV (Daugavpils University), Valentina MASLOVA (Vitebsk University), Vilma ŠAUDIŅA (Daugavpils University).

Editor

Svetlana POLKOVNIKOVA (Daugavpils University).

Editorial Address

Humanitārā fakultāte
Vienības ielā 13
Daugavpils, LV-5400, Latvia
e-pasts hf@du.lv

Saturs / Contents

DIACHRONIJA UN AREĀLIE PĒTĪJUMI

Daiva ALIŪKAITĒ. Kultūrinēs tyrimu shemas geolingvistikos paradigmoje: dēl kai kurių sociolingvistinės anketos klausimų (Cultural Schemes of Research within the Paradigm of Geolinguistics: On Some Questions of A Sociolinguistic Questionnaire)	11
Елена КОРОЛЕВА. Церковная лексика в речи староверов Латгалии (Church Slavonic Lexemes in Latgalian Old Believers' Speech)	18
Kristīne KUŅICKA. Poļu valodas ziemeļu periferiālajam dialektam raksturīgās iezīmes Daugavpils Poļu ģimnāzijas skolēnu radošajos darbos (Traces of the Northern Peripheral Polish Dialect in Daugavpils Polish Secondary School Pupils' Essays)	27
Анатолий КУЗНЕЦОВ. О фонологической интерпретации праславянских и латышских дифтонгов (On Phonological Interpreting Common Slavonic and Latvian Diphthongs)	34
Сигитас ЛУЖИС. Lituaitas Polonica: польский язык в литовской маргиналии (Lituaitas Polonica: The Polish Language in Lithuanian Marginal Texts)	42
Елена МАТЕЙКОВИЧ. Польское влияние на говоры староверов Латгалии (на материале производных с приставкой <i>за-</i>) (Polish Impact on the Dialects of Old Believers in Latgale (Based on Materials of the Derivatives with Prefix <i>-za</i>))	49
Anna STAFESKA. Vārda <i>maize</i> semantika latviešu valodas izloksnēs (Semantics of the word <i>maize</i> 'bread' in the Sub-dialects of the Latvian Language)	56
Татьяна ВЛАСОВА. О фонетических особенностях Литовских Статутов (1529, 1566, 1588) (Phonetic Peculiarities of the Lithuanian Statutes: the Years 1529, 1566, 1588)	63

KONTRASTĪVIE PĒTĪJUMI UN TULKOŠANAS JAUTĀJUMI

Jūratē ANDRIUŠKEVIČIENĒ, Daina KAZLAUSKAITĒ, Svetlana RAŠINSKIENĒ. Mehrsprachigkeitskonzept. Einfluss der ersten Fremdsprache beim Erwerb einer Tertiärsprache (Concept of Multilingualism. First Foreign Language Influence on Learning Another Foreign Language)	69
Edita BARTNIKAITĒ, Jovita DAUKŠYTĒ. English and Russian as Foreign Languages in the Context of Inter-Cultural Communication: the Aspect of Common Paremic Units (Английский и русский языки как иностранные в контексте межкультурной коммуникации: на материале общих паремий)	77
Aušra JANKAUSKAITĒ, Vytautė DAUGĖLAITĒ. On the Contrastive Aspects of the English Language Compared to Lithuanian: Analysis of Culture-Specific Food Items (О сопоставительных аспектах английского языка в сравнении с литовским: анализ специфических слов и выражений, относящихся к еде, с культурологической точки зрения)	83
Nedas JURGAITIS. Metasprachliche Kommentare in der deutschen und litauischen Presse (Metalinguistic Comments in German and Lithuanian Press)	94
Elīna KRASOVSKA. Dažas kognitīvās lingvistikas terminoloģijas tulkošanas problēmas (Some Issues of Translating Terminology in Cognitive Linguistics)	101
Robertas KUDIRKA. K. Donelaičio „Metų“ vertimas: beekvivalentės leksikos ringas (Translating K. Donelaitis' Poem "The Seasons": Ring of Nonequivalent Vocabulary)	115
Regīna KVAŠĪTE. Lietuvių un latviešu personvārdu atveides gramatiskie aspekti (Grammatical Aspects of Conveying Personal Names in Lithuanian and Latvian)	124
Dace LIEPIŅA. Latvian Equivalents for the English Term "Justice" revisited (Atgriešanās pie angļu valodas termina „justice” ekvivalentiem latviešu valodā)	135

Laima MASYTĖ. Kultūros kodų transformacija: <i>miško</i> vaizdinio kalbinė raiška bulgarų grožinėje literatūroje ir vertimuose į lietuvių kalbą (Transformation of the Cultural Codes: Linguistic Expression of the Mental Image of <i>forest</i> in Bulgarian Literature and Translations into Lithuanian Language)	141
Рената МИСЕВИЧ-ТРИЛЛИЧ. Переводчик – «второй автор»? Переводы поэзии О. Мандельштама на польский язык (Translator as the “Second Author”? The Translation of Osip Mandelstam’s Poetry into Polish)	149
Галина СЫРИЦА. Компаративные устойчивые сочетания в группе цветообозначений русского, латышского и немецкого языков (Comparative Set Combinations in Group of Colour Names in Russian, Latvian and German Languages)	158
Māra VALPĒTERE. Vietniekvārdi un determinētāji latviešu un norvēģu sarunvalodā (Pronouns and Determiners in the Latvian and Norwegian Spoken Languages)	166

SINHRONIJA: FONĒTISKAIS UN GRAMATISKAIS ASPEKTS

Jana BUTĀNE. Personvārdu pārveidojumi iesauku vākumā (Changes of Personal Names in Material of Nicknames)	173
Loïc BOIZOU. The Genitive of Absent Object in Lithuanian in a Cross-Linguistic Perspective (Le génitif de l’objet absent en lituanien dans une perspective translinguistique)	180
Aida ČIŽIKAITĖ. Interlingvistiniai tyrinėjimai: laiko raiška žodžių darybos priemonėmis planinėje kalboje (Interlinguistic Research: Expressing Time Using Elements of Word Formation in a Planned Language)	188
Галина ПИТКЕВИЧ. Личное имя в неформальной речевой коммуникации (Personal Names in Informal Spoken Communication)	197
Veronika RUŽA. Absolutā datīva konstrukcija latviešu valodā (Absolute Dative Constructions in Latvian)	205

Ирина ВЫСОЦКАЯ. Типология субстантивации в современном русском языке (The Typology of Substantivization in the Modern Russian Language)	213
Мария ЖИЛИНСКАЯ. Семантические группы предикативных наречий и их соответствия в латышском языке (Semantic Groups of Predicative Adverbs in Russian Language and its Conformities in Latvian)	221

SINHRONIJA: LINGVOKOGNITĪVAIS, LINGVOKULTUROLOĢISKAIS UN SOCIOLINGVISTISKAIS ASPEKTS

Йовита ДАУКШИТЕ. Пословицы и поговорки: лингвокультурный аспект и грамматические формы (Russian Language in the Context of Inter-Cultural Communication)	228
Ирина ДИМАНТЕ. Могущество слова (The Power of a Word)	240
Jurgita GIRČIENĖ, Kristina SKVORČIŪTĖ. Adresato įvardijimo polinkiai viešajame sakytiniame diskurse (Preferred Forms of Address in Public Spoken Discourse)	250
Zaiga IKERE. Binary Oppositions in Thinking and Language (Binārie pretstati domāšanā un valodā)	258
Genovaitė KAČIUŠKIENĖ, Gintarė JOVAIŠAITĖ. Šiaulių rusakalbių mokinių požiūris į lietuvių kalbos vartoseną (The Attitude of Russian-Speaking Pupils from Šiauliai Towards the Usage of the Lithuanian Language)	264
Irena KRUIPIENĖ. Lietuvos regionų kultūrinė žiniasklaida ir kalba (Culture Media and Language of Lithuanian Regions)	275
Živilė NEMICKIENĖ. Language Devices and Functions of Newspaper Headlines (Языковые средства и функции в газетных заголовках)	285
Dina STRONG. “Other” Representation in Discourse of Erasmus Exchange Students („Cita” reprezentācija Erasmus apmaiņas studentu diskursā)	297
Ангелика ШТЕЙНГОЛЬД. Следы орнитомантии в русских пословицах (Traces of Ornythomantia in the Russian Proverbs)	305

Jeļena TRETJAKOVA. Terminology Perception through Metaphor (Terminoloģijas uztvere caur metaforu)	313
Inta VINGRE. Expressive Wortbildungsmittel des Substantivs (am Beispiel der deutschen Presstexte) (The Expressive Means of Word-Forming of Noun (on Example of German Press Texts)).....	321

SINHRONIJA: LEKSISKAIS, SEMANTISKAIS UN STILISTISKAIS ASPEKTS

Monta FARNESTE. Comparative Analysis of the Abstracts Written for Journals in Applied Linguistics (Lietišķās valodniecības žurnālos publicēto kopsavilkumu salīdzinošā analīze)	329
Hans-Harry DRÖRIGER. „Irgendwie – irgendwo – irgendwann“ – Das Phänomen der Vagheit aus kognitionslinguistischer Sicht (“ <i>Somehow – somewhere – sometime</i> ” – The Phenomenon of Vagueness from the Point of View of Cognitive Linguistics)	336
Eglē GABRĒNAITĒ. Retorinēs argumentācijas sklaida ītikinējamuosiouse diskursuose (Rhetorical Argumentation in Persuasive Discourses)	346
Галина ГВОЗДОВИЧ. Лингвистические термины в работах Яна Чечёта (Linguistic Terms in the Works by Yan Chechet)	356
Елена ГОРЕГЛЯД. Языковые средства формирования межличностной аттракции в периодической печати Беларуси (Language Means of Forming Interpersonal Attraction in Belarusian Periodicals)	361
Алоизас ГУДАВИЧЮС. Семантическая структура слова с точки зрения номинации (Semantic Structure of a Word from the Point of View of Nomination)	367
Dite LIĒPA. Folkloras motīvu un valodas spēles izmantošana preses valodā (The Use of Folklore Motives and Language Play in the Language of Printed Media)	380
Иона МИККИЕНĒ. Sudėtiniai Lietuvos drimonimai: asmenvardiniai, hidroniminiai, toponiminiai (Composite Lithuanian Drimonyms: Personal Origin, Hydronymic, Toponymic)	387

Ilze OĻEHNOVIČA. Phraseological Cohesion in Articles of British Newspapers (Frazeoloģiskā kohēzija britu avīžu rakstos)	396
Egita PROVEJA. Deutsche Kochrezepte im Liv- und Kurland des 19. Jahrhunderts (Nineteenth Century German Culinary Recipes in Livonia and Courland)	406
Алла РОМАНОВСКАЯ. Семантико-прагматические функции вербальной единицы как средства ремифологизации (Semantic-Pragmatic Functions of a Verbal Unit as a Means of Remythologisation)	416
Valentīna TAĻERKO. Zum Gebrauch von Symbolen im Prosawerk Th. Storm bis zu Jahr 1865 (The Use of Symbols in Prosaic Works of Th. Storm (Till 1865))	423
Skirmantė ZELENKIENĒ. Klausiamųjų sakinių raiška profesionaliųjų teismo diskurso dalyvių kalboje (Expression of Questions in Speech by Professional Participants of Legal Discourse)	432